

15

Odysseus bij de Fáiaken

Tekst 15A Nausikaä

Tekst 15A Woorden

ἀφικνέομαι, aor. ἀφικόμην (εἰς + acc.)	(aan)komen (in), bereiken, arriveren	παρά + acc.	naar (van personen)
ἐπιμελέομαι + gen.	zorgen voor, zich bekommeren om	ἔρχομαι, aor. ἦλθον	gaan, komen
εἰσέρχομαι, aor. εἰσῆλθον	naar binnen gaan, komen	ὁ ποταμός	rivier
ἡ θυγάτηρ (θυγατρός)	dochter	πρέπει + inf.	het is passend, het past om
παρακελεύομαι + dat.	aansporen	ἄπειμι, inf. ἀπεῖναι	1. afwezig zijn 2. verwijderd zijn
τὸ εἶμα (εἵματος)	kleding(stuk), mv. kleren, kleding	δύναμαι	kunnen, in staat zijn
ἐπιλανθάνομαι + gen.	vergeten	παρασκευάζω	klaarmaken, gereedmaken
κεῖμαι	liggen	αἰδέομαι + inf. + acc.	1. zich schamen om 2. ontzag hebben voor, respecteren
βούλομαι	willen	ἀποκρίνομαι	antwoorden
ἐγείρομαι	wakker worden	ἥδομαι + dat.	blij zijn met, zich verheugen over
ὁ ὄνειρος	droom		

Grieks in het Nederlands

1. Welk dier zal bedoeld worden met hippopotamos?
2. Welke Nederlandse woorden hangen samen met δύναμαι?

Tekst 15A Grammatica

1. ἐπιμελεῖται (r. 2): met welke naamval gaat ἐπιμελέομαι?
2. Vergelijk καθεύδει (r. 4) en ἐπιλανθάνει (r. 6).
 - a. Wat valt je aan de vorm van beide werkwoorden op?
 - b. Wat moet je dus goed weten om de vorm correct te kunnen vertalen?
3. Welke constructie volgt er op χρή (r. 7)?
4. Σοὶ αὐτῷ (r. 14): hoe vertaal je αὐτῷ hier?
5. - Noteer uit regel 11 t/m 17 de 8 werkwoordsvormen met een medium-uitgang
- Zet de 1e persoon praesens ernaast.
6. ἐξονομῆναι (r. 19): is een inf. aoristus. Om wat voor soort aoristus gaat het: sigmatisch, pseudo-sigmatisch of thematisch? Licht je antwoord toe.

Tekst 15A Inhoud

1. In dit verhaal komen veel zaken uit het dagelijks leven aan de orde en de manier waarop de Grieken over allerlei dingen dachten. Welke informatie geven de regels 11 t/m 24 over het dagelijkse leven?
2. Op welke manier verschijnt de godin Athena aan Nausikaa?
3. Τούτοις τοῖς λόγοις Νausικάα τὸν πατέρα πείθει (r. 18): waarvan overtuigt Nausikaa haar vader?
4. τὸν γάμον (r. 19): welk huwelijk?
5. Οὗτος δὲ πάντα νοεῖ (r. 20): wat begrijpt Nausikaa's vader zo goed?
6. Wat zeggen de regels 23-24 over de verhouding tussen dienaressen en een prinses?
7. Ἐνταῦθα (r. 25): welke plaats wordt bedoeld?

Tekst 15A Taaloefeningen

- A. De volgende werkwoordsvormen staan door elkaar. Rangschik de vormen onder actief en medium.
ἀφικνοῦνται, ἔρχεται, γαμεῖτε, βούλεσθαι, ἔφευγες, βούλου, βαίνομεν, ἔρχου, πείθει, παρασκευάζειν, κείμεθα, ποιεῖν, ἦδεσθαι

actief

medium

- B. Vertaal de volgende werkwoordsvormen:

1. δύνασαι		6. δύνασθε (2x)	
2. βούλεσθαι			
3. φοβεῖσθε (2x)		7. φοβεῖ	
		8. φοβοῦ	
4. βουλόμεθα		9. δύναται	
5. βούλει		10. δύνανται	

C. Vertaal de volgende werkwoordsvormen:

1. ἀποκρινόμεθα		12. ἐπιμελεῖσθαι	
2. κεῖσαι		13. ἐβουλόμην	
3. κεῖσθαι		14. ἀπεκρίνοντο	
4. παρεκελεύετο		15. ἀφικνούμεθα (2x)	
5. ἔρχεσθε (2x)		16. ἐφοβοῦ	
6. ἔρχου		17. ἐδύνασο	
7. αἰδοῦνται		18. ἐγειρόμεθα	
8. παρασκευάζει		19. ἦδεσθε (3x)	
9. ἐπελανθάνεσθε		20. βούλει	
10. ἐπιλανθάνει			
11. ἔκειτο			

Tekst 15B Odysseus en Nausikaä

Tekst 15B Woorden

ἀνίσταμαι	opstaan	οὐδείς (οὐδένοϲ), οὐδεμία, οὐδέν (οὐδένοϲ)	1. niemand, niets (<i>zelfstandig</i>) 2. geen enkel(e) (<i>bijvoeglijk</i>)
γυμνός	naakt, onbedekt	μηδείς (μηδένοϲ), μηδεμία, μηδέν (μηδένοϲ)	1. niemand, niets (<i>bij ge- biedende wijs en infinitivus</i>) 2. geen enkel(e) (<i>bijvoeglijk</i>)
φοβέομαι	bang zijn (voor), vrezen	ἐπίσταμαι + <i>inf.</i>	1. weten, kennen 2. kunnen
ἵσταμαι	gaan staan, blijven staan	ἡ ἐσθής (ἐσθητήϲ)	kleding
γίγνομαι, aor. ἐγένονην	1. geboren worden, ontstaan 2. worden (als <i>koppelwerkwoord</i>) 3. gebeuren	παρέσχον (<i>inf. παρασχεῖν</i>)	ik gaf, ik verschafte (<i>aor. van παρέχω</i>)
οὐπω/οὐ . . . πω	nog niet	ἡγέομαι + <i>dat.</i>	leiden, voor(op)gaan
ἡ αἰδώς (αἰδοῦϲ)	1. schaamte, gêne 2. respect, ontzag	ἡ εὐτυχία	succes, geluk, voorspoed
ἄπτομαι + <i>gen.</i>	aanpakken, vastpakken		
πάσχω, aor. ἔπαθον	1. lijden, te verduren hebben 2. ondervinden, ervaren		
ὁ πόντος	zee		

Grieks in het Nederlands

- Zowel gymnasium als gymnastiek zijn afgeleid van **γυμνός**. Zoek uit wat deze begrippen in het oude Griekenland met elkaar te maken hadden (zie Les 25).
.....
.....
.....
- Zoek op wat haptonomie betekent.
 - Met welk Grieks woord hangt het samen?
.....
.....

3. a. Met welk zelfstandig naamwoord dat je geleerd hebt is ἡγέομαι verwant?
- b. Het Nederlandse woord hegemonie is hiervan afgeleid. Wat zal het betekenen?

Tekst 15B Grammatica

1. γυμνός ἦν (r. 3): wie is onderwerp?
2. παρητεῖτο (r. 6):
 - a. Van welk werkwoord komt deze vorm?
 - b. In welke tijd staat deze vorm?
3. a. Noteer uit regel 1 t/m 7 de twee werkwoordsvormen die als δύναμαι worden vervoegd.
 - b. Hoe kun je dit type werkwoord herkennen?
4. τις θεός (r. 9): hoe moet je τις hier vertalen?
5. ὁμοία (r. 9):
 - a. Waarom staat er ὁμοία en niet ὁμοῖος?
 - b. Met welke naamval gaat ὁμοῖος?
6. τις ἀνθρώπων (r. 10): hoe moet je τις hier vertalen? (let op: er staat niet τις ἄνθρωπος)
7. Μακαριώτατος (r. 11): is dit een comparativus of superlativus?
8. γίγνεται (r. 11): γίγνομαι heeft verschillende betekenissen. Welke betekenis moet je kiezen als γίγνομαι verbonden is met een bijvoeglijk naamwoord?
9. τιαύτην (r. 12): als je de betekenis niet meer weet van dit woord, bij welk woord moet je in de woordenlijst de betekenis opzoeken?
10. ἄπτεισθαι (r. 13): met welke naamval gaat ἄπτομαι?
11. ἐλέησον (r. 16): welke vorm is dit van het werkwoord ἐλεέω? (let op de -σ- in de uitgang en merk op dat de vorm geen augment heeft).
12. πρώτην (r. 16): πρώτην vertaal je hier predicatief. Hoe dus?
13. ἡγοῦ (r. 19): met welke naamval is ἡγέομαι in deze zin geconstrueerd?

Tekst 15B Vertaling

Tekst 15B Inhoud

1. a. Waarmee wordt Odysseus in de regels 1-2 vergeleken?
b. Wat wil de vergelijking duidelijk maken?
2. Αἱ μὲν κόραι . . . ἢ δὲ Ναυσικάα (r. 4-5): wat wil de dichter met het gebruik van μὲν . . . δέ aangeven?
3. Vat in enkele woorden samen wat Odysseus in regel 8 t/m 12 tegen Nausikaä zegt.
4. τῶν γονάτων σου ἄπτεσθαι (r. 13): wat betekent de uitdrukking 'iemand's knieën beetpakken'?

Tekst 15B Taaloefeningen

A. Geef van de volgende werkwoorden aan of ze thematisch of athematisch zijn.

1. γίγνομαι	6. ἀποκρίνομαι
2. ἀνίσταμαι	7. ἡγέομαι
3. ἔρχομαι	8. δύναμαι
4. ἐπίσταμαι	9. παρακελεύομαι
5. ἥδομαι	10. ἄπτομαι

B. Vertaal de volgende vormen.

1. ἐδύνασο	8. ἀποκρίνου
2. δύνασο	9. ἀποκρίνει
3. φοβεῖ	10. ἀπεκρίνου
4. ἐφοβοῦ	11. αἰδεῖ
5. φοβοῦ	12. αἰδοῦ
6. ἴστασο (2x)	13. ἡγοῦ (2x)
	14. ἠπίστασο
7. ἴστασαι	15. ἄπτου

C. Kies de juiste betekenis (niet alle vertalingen kun je gebruiken).

1. ἀνιστάμην	6. ἴστατο
2. ἠπίστατο	7. ἥπτεσθε
3. ἡγοῦντο	8. ἡγείρετο
4. ἡδούμεθα	9. παρακελεύόμεθα
5. ἐγίγνετο	10. ἀφικνοῦντο

a. zij leidden	d. ik stond op	g. zij konden	j. hij ging staan	m. zij kwamen aan
b. zij pakten vast	e. zij gingen staan	h. wij spoorden aan	k. hij wist	n. wij schaamden ons
c. het gebeurde	f. jullie pakten vast	i. ik werd wakker	l. hij werd wakker	o. wij stonden op

Tekst 15C Nausikaä helpt Odysseus

Tekst 15C Woorden

νέμω	verdelen, toedelen	λούω	wassen
ἀγαθός	goed	τὸ ἔλαιον	olijfolie
εἴτε ... εἴτε	of ... of, hetzij ... hetzij	ὁ ὤμος	schouder
παρίσταμαι + dat.	bijstaan, helpen	παρά + dat.	bij
θεραπεύω	1. verzorgen 2. dienen, vereren	ἡ χάρις (χάριτος, acc. χάριν)	1. charme 2. gunst, dank
Διός, Δί, Δία (gen., dat., acc.)	Zeus	κάθημαι	zitten
ἄγε/ἄγετε (δή)	vooruit	θεάομαι	bekijken, beschouwen

Grieks in het Nederlands

- Er zijn in het Nederlands veel woorden die samengesteld zijn met het Griekse voorzetsel παρά. Het woord παρά heeft behalve de betekenis 'bij', ook nog andere betekenissen, zoals 'naast', 'langs', 'tegen'. Welke betekenis van 'para' tref je in de volgende woorden aan?
 - paraplu
 - parallel
 - parachute
 - paragraaf
 - paramedisch
 - parasol
- Wat betekent het als je van iemand zegt dat hij een charismatisch persoon is? Als je het niet weet, zoek je het op.
.....
.....
- Van welk woord is theater afgeleid?
 - Wat betekent het dus letterlijk?
.....
.....
- Wat betekent het Nederlandse woord therapeut letterlijk? Noem twee verschillende soorten van therapeuten.
.....
.....

Opdracht woorden Les 15

In onderstaande reeksen staat steeds één woord dat op grond van betekenis daarin niet thuishoort. Welk? Geef aan waarom dit woord er niet in thuishoort.

- ᾄδος ὄπλα κεφαλή χεῖρ
- ἀγαθός εὖνους καλός ἐχθρός
- ἔρχομαι θεάομαι ἀκούω σκοπέω
- φοβέομαι βάλλω αἰδέομαι λυπέω
- μήτηρ θυγάτηρ ἀδελφός δοῦλος

Tekst 15C Grammatica

- Ξένε (r. 2): in welke naamval staat dit woord?
- κακοῖς (r. 3): waarmee congrueert dit bijvoeglijk naamwoord?
- χρή (r. 4): welke constructie volgt op χρή? Geef de desbetreffende woorden.
- ὅς (r. 5): wat voor een woordsoort is ὅς?
- τοῦ τῶν Φαιάκων ἡγεμόνος (r. 7): welke grammaticale functie hebben deze woorden?
- αἷς συνῆν (r. 8):
 - Wat voor soort bijzin tref je hier aan?
 - Waarom staat αἷς in de dativus?

Tekst 15C Inhoud

1. Nausikaa reageert nogal volwassen voor zo'n jong meisje. Met welke opmerking vooral?
.....
.....
2. Nausikaa maakt zich bekend. Odysseus had hierom niet gevraagd. Waarom zou Nausikaa dit doen?
.....
.....
3. Welke verklaring geeft Odysseus voor zijn verzoek zichzelf te gaan wassen en zich niet door de dienaressen te laten verzorgen?
.....
.....
4. In regel 22 t/m 24 worden twee vergelijkingen gemaakt.
 - a. Welke?
.....
 - b. Wat maken deze vergelijkingen duidelijk?
.....
.....
5. Lees je vertaling van deze tekst nog eens goed door. Dit verhaal geeft informatie over de houding van de Grieken ten opzichte van vreemdelingen.
 - a. Maak een lijstje van de verschillende dingen/handelingen die Nausikaa ten behoeve van de vreemdeling, die Odysseus voor haar is, onderneemt.
.....
.....
 - b. Hoe is onze houding tegenover een onbekende die we zomaar tegenkomen en die ons om hulp vraagt?
.....
.....
 - c. Wat vind je van de Griekse houding tegenover vreemdelingen?
.....
.....
6. In de 17de eeuw bestelden rijke kooplieden en stadsbestuurders bij schilders schilderijen met een bepaald thema. Veel gevraagd was het Odysseus-Nausikaa-motief. Een dergelijk schilderij is nog steeds aanwezig in het Paleis op de Dam in Amsterdam, dat oorspronkelijk het Stadhuis van deze stad was. Bedenk zelf welke symbolische betekenis het Odysseus-Nausikaa-thema had en wat een stad of individuele burger ermee wilde suggereren.
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tekst 15C Taaloefeningen

A. Geef van de volgende vormen de naamval, het geslacht en het getal.

1. ἦς		6. ὄν	
2. ὄ (2x)		7. οὐς	
3. αἶ		8. ἄ (2x)	
4. ῥ (2x)		9. οὔ (2x)	
5. ὄν (3x)		10. οἶς (2x)	

7. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον, ἐν ἧ οἱ Φαίακες ὄκουν.
8. Ὁ δεσπότης, οὗ δοῦλαι κατήλθον εἰς τὸν ποταμόν, ἔπεμπε τὴν θυγατέρα ἐπὶ αὐτάς.
9. Αἱ κόραι, ὧν ἐπιμελούμεθα, πολλὰ κακὰ ἔπαθον.
10. Οὗτος, οὗ σοφία μεγάλη ἐστίν, εὐδαίμων ἐστίν.
11. Ὁ ἔλεγες, ἀλήθεια οὐκ ἐστίν.
12. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων, οἷς τὴν ἐκείνου νίκην ἠγγεῖλα, ἔχαιρεν.
13. Τῷ ἡγεμόνι οὐκ ἐδύναντο παρίστασθαι οἱ ἐταῖροι, σὺν οἷς ἐν τῇ Τροίᾳ ἐπολέμει.
14. Χρὴ ἡμᾶς ἐκείνους τοὺς ναύτας, ὧν τὸ πλοῖον ἀφίκετο, ἄγειν εἰς τὴν πόλιν.
15. Ἐχαιρε τῇ θεῷ, ἡ ὁμοία καλῇ παρθενῷ ἦν.

Woorden- en grammaticatest

- Vul de juiste woorden in. Let op: twee woorden kun je niet gebruiken!
- Vertaal het zinnetje.

- Woorden: ἔκειντο - κεῖται - ἀφικνεῖτο - λούειν - παρίσταντο - τοῖς εἵμασιν - ᾧ - ἔρχεται - ἄπτονται - ταῖς δούλαις

1. Αἱ ἀγαθαὶ κόραι τῇ Ναυσικάᾳ
2. ὁ ἀνὴρ, θυγάτηρ καλλίστη ἐστίν, χαίρει
3. Ὁ ξένος εἰς τὴν νῆσον, ἐν ἧ θεὰ ὄκει
4. Ἡ Ναυσικάα ἠγεῖται
5. Ἡ θυγάτηρ παρὰ τὸν πατέρα
6. Αἱ παρθένοι ἤδοντο
7. Αἱ δοῦλαι τὸν ἄνδρα ἐβούλοντο
8. Αἱ κόραι παρὰ τῷ ποταμῷ